

Toimintakertomus 2010

www.kulttuuriakaikille.info
www.kulturforalla.info
www.cultureforall.info

Kulttuuria kaikille -palvelu
Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS
Valtion taidemuseo Kaivokatu 2, 00100 Helsinki

Sisällys

Yhteenveto.....	3
1. Hallinto.....	3
Talous.....	4
Henkilöstö.....	4
2. Asiantuntijatoiminta.....	5
Mukana työryhmissä.....	6
Monikulttuurisuusasiantuntijan verkostot.....	6
Monikulttuurisuusasiantuntijan muu yhteistyö ja konsultointi.....	7
Kouluttaminen.....	9
Monikulttuurisuusasiantuntija kouluttajana.....	9
Kouluttautuminen.....	10
3. Saavutettavuuskartoitusten tekeminen.....	11
4. Kulttuuria kaikille -verkkopalvelu.....	11
Uusi tietomateriaali 2010:.....	12
Sähköpostilista ja asiantuntijaverkosto.....	12
5. Kansainvälinen toiminta.....	13
6. Artikkeleja.....	13
Monikulttuurisuusasiantuntijan kirjoituksia eri julkaisuissa.....	14
7. Valtion taidemuseon kehittäminen.....	14
Kaikkien taidemuseo -seuranta.....	14
Monikulttuurisuusasiantuntemus VTM:n hankkeissa.....	14
Henkilöstökoulutukset.....	15
Tukena hankkeissa ja kysymyksissä.....	15

Kannen kuva Sari Salovaara:

Aivoriihessä suunnitellaan verkko uudistusta yhteistyössä kulttuuritoimijoiden kanssa

Yhteenveto

Vuonna 2010 Kulttuuria kaikille -palvelun asiantuntemus vahvistui huomattavasti, sillä palveluun yhdistettiin monikulttuurisuusasiantuntijan työ. Palvelumme siis huomioi diversiteettikysymyksiä laajalla volyymilla ja toteuttaa tavoitetta aktiivisesti kulttuurielämään osallistuvista kansalaisista monikulttuurisessa Suomessa. Jo ennestään vahvuutemme on ollut saavutettavuuden edistäminen etenkin toimimisesteisten ihmisten kannalta.

Työskentelimme Kulttuuria kaikille -palvelussa koko vuoden uudistaen tärkeää tiedonvälityskanavaamme, *kulttuuriakaikille.info* -verkkosivustoa. Kehitimme yhteistyössä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa sivuston rakennetta, toiminnallisuutta, ulkoasua, julkaisujärjestelmää ja tietenkin sisältöjä. Sivuston vaihdon odotamme tapahtuvan vuoden 2011 alkupuolella.

Saavutettavuuden kartoittamisessa astuttiin uuteen aikakauteen kun saatiin tilaus ensimmäisestä seurantakartoituksesta. Seurasaaren saavutettavuudesta tehtiin moniosainen raportti vertaillen vuotta 2006 ja 2010. Huomionarvoiseksi osaksi kartoituksia on muodostumassa ”tarralappumenetelmä”, jonka avulla saadaan kohteista välitöntä ja konkreettista yleisöpalautetta.

Teatterialalla kehitettiin Kuuloliiton vetämässä hankkeessa näytösten tekstittämisen mahdollisuuksia. Tekstitettyjä esityksiä saatiin seurata useilla paikkakunnilla Helsingistä Ouluun ja kertyneistä kokemuksista valmistuu suuntaviivoja tulevaan antava raportti. Teatterin kuvailemisen kehittämishanketta valmisteltiin Näkövammaisten kulttuuripalvelun kanssa.

Valtion taidemuseon Saavutettavuus- ja diversiteettistrategian toteutumisen seuraamista varten laadittiin työkaluja ja koulutettiin henkilökuntaa peilaamaan vuositavoitteitaan myös Kaikkien taidemuseo -strategian toimenpide-ehdotuksiin. Henkilöstön edustajista koostuva Kaikkien taidemuseo -seurantatyöryhmä aloitti työnsä ja tulee olemaan keskeinen tuki strategian jalkauttamisessa.

1. Hallinto

Kulttuuria kaikille -palvelu on Valtion taidemuseossa osa Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö Kehyksen toimintaa. Kulttuuria kaikille -palvelun talouden

perusta on opetusministeriön tuki, jota Valtion taidemuseo on yhteistyössä Suomen museoliiton kanssa hakenut ministeriöstä huhtikuusta 2006 lähtien kalenterivuosittain. Hankkeesta vastaa Valtion taidemuseossa kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet KEHYS.

Vuonna 2010 Kulttuurikaikille -palvelun asiantuntijuus vahvistui merkittävästi kun saman katon alle yhdistettiin monikulttuurisuusasiantuntijan työ. Kehyksessä vuosia meneillään ollut monikulttuurisuushanke yhdistettiin osaksi palvelua. Palvelun kaksi haaraa toimivat 2010 itsenäisinä kokonaisuuksina, joilla oli omat toiminnan painopisteensä ja kullakin puolet budjetista käytettävänä.

Talous

Vuodesta 2003 vuoden 2006 maaliskuuhun opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti hanketta kolmevuotisena kehittämissuunnitelmana, jolloin avustuksen suuruus oli 30 000 euroa vuositasolla. Kehittämissuunnitelman päätyttyä avustuksen suuruus 1.4.–31.12.2006 oli 32 000 euroa. Vuonna 2007 avustuksen määrä oli 40 000 euroa, vuonna 2008 52 000 euroa ja vuonna 2009 55 000 euroa. Vuonna 2010 palvelun resursointi kasvoi monikulttuurisuusosaamisen tultua kiinteäksi osaksi palvelua. OKM:n palvelulle osoittama avustus 120 000 euroa.

Lisäksi Kulttuurikaikille -palvelulla on ollut merkittäviä osahankkeita ja se on ollut osallisena kansainvälisissä projekteissa, joiden rahoittajia ovat olleet mm. Euroopan Unioni ja Pohjoismainen kulttuurirahasto. Vuonna 2010 ei ollut muualta rahoitettuja osaprojekteja.

Vuosittain palvelu kerää korvauksia asiantuntijapalveluista saatuina palkkioina noin 1000-3000 euroa. Palkkioilla katetaan esim. matkakuluja.

Henkilöstö

Vuonna 2010 Kulttuurikaikille -palvelussa työskenteli kaksi henkilöä asiantuntijatehtävissä, lisäksi osa-aikainen projektisihteeri sekä toimeksiantoihin perustuen eri henkilöitä joidenkin asiakokonaisuuksien parissa. Kulttuurikaikille -palvelussa on vuosittain harjoittelijoita eripituisia jaksoja.

- projektipäällikkö Sari Salovaara, lyhennetty työaika on 82,76 % koko työajasta
- monikulttuurisuusasiantuntija Umayya Abu-Hanna, kokoaikainen
- osa-aikainen projektisihteeri Aura Linnapuomi 1.2.–31.12.2010, lyhennetty työaika, 55,17 % koko työajasta. Lisäksi tuntitöinä 180 tuntia syksyn aikana.
- korkeakouluharjoittelija Mira Haataja 30.8.–27.11.2010, sosiologian opiskelija Helsingin yliopistosta

- Wisam Elfadl, toimeksianto monikulttuurisuusverkoston asiantuntijapankin keräämiseksi
- Ahmed Al-Nawas, toimeksianto monikulttuurisuusmateriaalin tuottamisessa verkkosivuston uudistuksen yhteydessä

Wisam EL-Fadl- Vänntilä aloitti monikulttuurisen taide- ja kulttuurikentän kartoittamista. Tarkoitus on perustaa nettisivuille asiantuntijapankki, joka kattaa kaikki kulttuuri- ja taidekentät, siirtolaisten etniset ja uskonnolliset ryhmät sekä ikäjakaumat. Asiantuntijapankin olisi tarkoitus olla myös maantieteellisesti kattava. Asiantuntijapankin kokoamistyö osoittautui haastavaksi, koska siirtolaiset suhtautuvat epäilevästi kyselyihin, jotka liittyvät edellä mainittuihin tekijöihin. Pohjatyö eli kaavake ja pankki on nyt toteutettu. Al-Fadl-Vänntilä on yksi Kiasman Kulttuuritulkeista ja hän työskentelee myös vuoden 2011 Ars-Afrikan piirissä.

Ahmad El-Nawas kuuluu, kuten Wisam, nuorempaan sukupolveen, joka on käynyt koulunsa Suomessa. Al-Nawas kuului myös Ars-Afrikka suunnitteluryhmään Kalle Hammin kanssa. Al-Nawasin tehtävä oli muokata verkkosivujen monikulttuurisuusosion tekstit ja toimittaa asiantuntijapankki ajan tasalle. AL-Nawas teki yli vuoden (jo vuodesta 2009) työtä palkatta ja oli loistava tuki koko projektille.

2. Asiantuntijatoiminta

Kulttuuria kaikille -palvelu on kulttuuritoimijoiden käytettävissä taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Se osallistuu kehittämistyöhön erilaisissa kokeilevissa hankkeissa ja tukee kulttuurihallintoa alansa kysymyksissä.

Palvelu jakaa tietoa hyvistä käytännöistä, kontakteista, yhteistyötahoista, kouluttajista, kartoitusten ja suunnitelmien tekemisestä, rahoittajista, opinnäytetöihin liittyvistä kysymyksistä, tietomateriaaleista jne. Kysymyksiä palvelulle tulee kulttuuripalvelujen tuottajilta, oppilaitoksilta, eri alojen opiskelijoilta, kansalaisjärjestöistä ja kuntien sekä valtion hallinnolta, myös yrityksistä sekä toimittajilta. Osa kysymyksistä tulee kansainvälisiltä toimijoilta muualta kuin Suomesta.

Esimerkkejä hankkeista, joita Kulttuuria kaikille -palvelu on vuonna 2010 tukenut:

- Kuuloliittoa teatterin tekstittämiseen liittyvässä kokeilu- ja koulutushankkeessa
- viittomakielistä Signweb-projektia käynnistämään kokeilua multimedian hyödyntämisestä museoympäristöissä

- kommentoinut Milla Ahdin lopputyötä Taideteolliseen korkeakouluun aiheesta tunnusteltavat opasteet
- konsultoinut itävaltalaisista Artecontacto-organisaatiota näkövammaisille kohdennettujen kulttuuripalvelujen suunnittelemisessa Turku kulttuuripääkaupunki 2011 -säätöille tarjottavaksi
- konsultoinut Mind Visibilityn vuosille 2010-2012 suuntautuvaa projektia "A protographic exhibition by the blind (PEBB)"
- konsultoinut Norjan koordinoimaa pohjoismaista yleisötyöhanketta (Norsk publikums utvikling)
- esitellyt saavutettavuustoimintaa slovenialaiselle museoiden kehittämisen parissa toimivalle museokasvattajalle

Mukana työryhmissä

Sari Salovaara ja Umayya Abu-Hanna jatkoivat opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -työryhmän (1999-2011) asiantuntijajäsenenä. Salovaara ja varajäsenenä Aura Linnapuomi osallistuivat Selkokeskuksen neuvottelukuntaan sekä Näkövammaisten keskusliiton kuvailutoimikuntaan.

Kulttuuria kaikille -palvelu on ollut osallisena vuodelle 2011 jatkuvassa hankkeessa, jossa suunnitellaan ja toteutetaan vammaishistoriallinen kiertonäyttely sekä Helsinki kaikille -projektin esteettömyyssymbolien käyttöä selkiyttävässä hankkeessa. Samoin Kulttuuria kaikille -palvelu on ollut ohjausryhmässä Invalidiliiton Esteettömyyskeskuksen dvd-hankkeessa "Nyt sinne pääsee". Kulttuuria kaikille -palvelu/Kehys on osallistunut myös Suomen Design for all -verkoston sekä Terveyttä kulttuurista -verkoston toimintaan.

Monikulttuurisuusasiantuntijan verkostot

Vakituisesti asiantuntijaryhmäksi perustettiin seitsemän hengen Advisory board, joka toimii vapaaehtoisperiaatteella ilman palkkiota. Ryhmä tapasi vähintään kaksi kertaa kuussa erilaisilla kokoonpanoilla ja piti yhteyttä sähköpostitse lähes päivittäin. Advisory boardin jäsenillä pyrittiin kattamaan Suomen siirtolaisryhmien kirjo, etniset taustat, ikä, ammattitausta jne.

Ryhmän jäsenet:

- Alexis Kouros, Suomen ainoan englanninkielisen Helsinki Times lehden ja 6C lehden päätoimittaja. Kouros on tärkeä yhteys mediaan, sillä hän saavuttaa laajan siirtolaisten lukijakunnan mukaan lukien muut Suomessa asuvat ulkomaalaiset. Hän

tuntee kentän kiperät aiheet ja on laajalti verkottunut. Kouros tarjosi lehtensä moneen otteeseen asiantuntijaryhmän käytettäväksi. Kouros on taustaltaan iranilainen lääkäri ja kirjailija.

- Professori Jeremy Gould, Helsingin ja myöhemmin Jyväskylän yliopiston antropologian professori. Gouldin yksi erikoistumisaloista on Afrikka, mutta erityisen olennaista on hänen yli 40 vuoden kokemuksensa Suomessa asumisesta. Gould on taustaltaan Yhdysvaltain kansalainen.
- Eilina Gusatsnky on venäjänkielisen Spektr-lehden päätoimittaja. Lehti on Suomen suurin ja vaikutusvaltaisin venäläinen media. Gusatinsky on taustaltaan venäläis-suomalainen ja hän on hyvin aktiivinen Suomen venäläisen vähemmistön keskuudessa.
- Ahmed Akar, Kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan vp. toiminnanjohtaja. Caisaa johtaa etnisesti suomalainen henkilö, ja Akar on Caisassa parhaiten urallaan edennyt siirtolaistaustainen asiantuntija. Akarilla on pitkä kokemus kulttuurialasta ja hän on näköalapaikalla suhteessa kulttuurikentän kirjoon koko Suomessa. Akar on taustaltaan tunisilainen.
- Mustafa Gurler on Kulttuurikeskus Stoa:n kulttuurituottaja. Gurler on toiminut aktiivisesti siirtolaiskentällä jo 1980-luvun alusta lähtien ja on valmistunut Suomessa arkkitehdiksi. Hän on taustaltaan turkkilainen.
- Mulki Mölsä tekee väitöskirjaa. Hän on lääkäri ja taustaltaan Somali. Hän on naimisissa suomalaismiehen kanssa.

Yli vuoden intensiivisen työn lopputuloksena oli ydinryhmä, joka pohjautui laajalti kulttuurikenttään ja pyrki vaikuttamaan kentän monikulttuuriseen asenteeseen ja toimintaan. Koska siirtolaisilla ei ole Suomessa ryhmää, joka edustaisi heidän etujansa, Advisory board päätti perustaa Suomen Siirtolaisparlamentin, Imigrant Parliament of Finland IPF:n. IPF syntyi yksimielisesti Ateneumissa Kehyksen kahvitilassa, joka on myös kansallisesti merkittävää.

Advisory Board seurasi Taiteen keskustoimikunnan monikulttuurisuuslinjausta, kokoontui, otti kantaa ja lähetti yksimielisen kirjeen Taiteen keskustoimikunnalle ja kulttuuriministerille. Näin ollen se oli luomassa pohjaa monikulttuuriselle kriteeristölle ja linjaukselle myös kansallisella tasolla.

Monikulttuurisuusasiantuntijan muu yhteistyö ja konsultointi

Eduskunnan sivistysvaliokunnan pyynnöstä toiminta asiantuntijana Kulttuurin tulevaisuuden selonteon kokouksessa monikulttuurisesta näkökulmasta.

Yhteistyötä Moderna Museetin pedagogisen osaston kanssa. Toiminta asiantuntijana ideoiden, asiantuntijoiden ja lähestymistapojen suhteen The Art of Having and Audience -konferenssin valmistelussa. Konferenssissa toteutetun työpajan suunnittelu ja vetäminen. Työpajaan osallistui 20 alan ammattilaista, ja se sai parhainta palautetta koko konferenssista.

Helsingin kaupunki palkkasi Charles Laundryn ja Phil Woodsin (Co-media yhtiö) tutkimaan kaupungin monikulttuurisuuden tilannetta ja tulevaisuuden visioita. Toiminta hankkeessa asiantuntijana ja loppuraportin yhteydessä luennoitsijana. Raportin nimi on "Helsinki - an open cosmopolitan city?"

Toiminta kahdessa hollantilaisessa kulttuurisäätiössä nominattorina (Princess Margriet Awards ja Prince Claus Foundation). Yhteistyö oli erittäin palkitsevaa.

Monikulttuurisuusasiantuntija suunnitteli OKM:n Lea Halttusen ja Alexis Kouroksen kanssa monikulttuurisuus-selvitystä; sen pohjaa, tekijöitä ja sisältöä.

Taiteen keskustoimikunnan Teatterijaosto pyysi asiantuntijaneuvoa monikulttuurisuus-läänitaiteilijan hakuprosessin aikana. Kriteerit ja hakuteksti tarkistettiin. Lopulta päätös tehtiin toisin kuin suositus, jossa painotettiin, että läänitaiteilijan on itse oltava siirtolaistaustainen. Ensimmäinen monikulttuurisuudesta vastaava Uudenmaan läänitaiteilija on etnisesti suomalainen nainen.

European Cultural Foundationin kanssa tehtiin yhteistyötä monien eri tahojen kanssa monikulttuurisuusasiantuntijan omasta aloitteesta. Tällä tavoin saatiin keskitetysti tietoa siitä, missä mennään Euroopan kentällä kysymyksissä, jotka ovat olennaisia.

Yhteistyötä tehtiin myös Norjan Cultural Leadership -hankkeessa, joka on pohjoismainen kontaktitaho, johon kuuluu siirtolaistaustaisia taiteilijoita.

Yhteistyötä ja asiantuntija-avustusta Pauliina Feodoroffille etsimällä saamelaisvähemmistölle relevanttia informaatiota kansainväliseltä kentältä. Australian alkuperäiskansojen strategiamalli on projektissamme tuttu ja siitä annettiin tietoa.

Eri kansojen myytteihin pohjaava Myytti-peli tuli vuonna 2010 myyntiin. Monikulttuurisuusasiantuntija oli aikoinaan peliä työstäneiden opiskelijoiden lopputyön ohjaajana. Työ venyi ja löysi uudet muodot. Tekijöiden ohjausta jatkettiin kun yksi heistä haki ja sai apurahaa tutustuakseen Yhdysvaltojen länsirannikon taidemuseoiden monikulttuuriseen työhön.

Yhteistyötä Pasi Saukkosen, Cuporen ja myöhemmin Cerenin tutkijan kanssa. Saukkonen toimi asiantuntijana ja vastavuoroisesti monikulttuurisuusasiantuntija toimi mm. Saukkosen kirjan tekstin sisällön suhteen asiantuntijana. Tutkija Saukkosen

kanssa yhteistyö on ollut intensiivistä, ja se on tukenut monikulttuurisuusasiantuntijan työtä huomattavasti.

Yhteistyötä tutkija Salla Tuorin (Åbo akademi) kanssa. Tuorin asiantuntemus oli tärkeää teoreettisen tutkimuksen ja linjaamisen suhteen.

Monikulttuurisuusasiantuntija keskusteli omasta aloitteestaan Helsingin Sanomien Mikael Pentikäisen kanssa ja keskustelu oli erittäin hyödyllinen. Palaute ja analyysi median suhteesta monikulttuurisuuteen on hyvä saada suoraan kerrottuna.

Kouluttaminen

Kulttuuria kaikille -palvelusta Sari Salovaara on osallistunut alustajana koulutustilaisuuksiin seuraavasti:

Sibelius-Akatemian kulttuurituottajaopiskelijat, Helsinki 8.2.2010
Kulttuuri- ja liikuntapolun palveluntuottajat, Espoo 19.3.2010
Invalidiliiton jäsenyhdistysten edustajat, Ikaalinen 24.4.2010
Metropolian esteettömyyskartoittaja-koulutus, Helsinki 7.9.2010
JYO, kulttuuripolitiikan maisteriohjelma, Jyväskylä 19.10.2010
TAIKin/Aalto-yliopiston museopedagogiikkakurssi, Helsinki 22.10.2010
Kulttuuripääkaupunkihankkeen tuottajat, Turku 4.11.2010
KUMUn taidemuseossa saavutettavuuskoulutus, Tallinna 22.11.2010
HUMAKin kulttuurituottajaopiskelijat, Helsinki 3.12.2010
Transmusicales, osallisuus kulttuuriin teemaseminaari, Rennes, Ranska 9.-10.12.2010

Aura Linnapuomi luennoi seuraavissa tilaisuuksissa:
Metropolian esteettömyyskartoittaja-koulutus, Helsinki 7.9.2010
Aalto-yliopistolla selkokielikoulutus, Helsinki 15.9.2010

Monikulttuurisuusasiantuntija kouluttajana

Kentällä on valtava ohjaus- ja asiantuntijatarve. Koska monikulttuurisuuskentästä puuttuvat edunvalvontaelimet, ruohonjuuritason kattava edustus, verkottuminen ja päälinjaukset siitä, miten pitää toimia kulttuurialalla monikulttuurisesta näkökulmasta, monikulttuurisuusasiantuntija joutui kieltäytymään lähes 80 % luentopyynnöistä. Kansainvälinen työ on tärkeää, koska sen kautta saadaan strukturoidut ajatukset sekä kokemukset siitä, mikä jo toimii ja mikä ei, sekä vahvistusta omille ajatuksille. Lisäksi saadaan best-practice mallit.

Pelkästään marras-joulukuussa 2010 monikulttuurisuusasiantuntija joutui kieltäytymään asiantuntijaluennosta mm. Wienille, josta kutsu tuli paikallisesta kulttuuriministeriöstä,

Aleksandrialle, jossa pidettiin kansainvälinen konferenssi, sekä Pariisille, josta tuli kutsu espanjalaisesta tutkimusyksiköstä.

Abu-Hanna lopetti työnsä joulukuun lopussa 2010. Työ Valtion taidemuseossa alkoi elokuussa 2005, ja noin viiden ja puolen vuoden aikana hän piti kahdeksan luentoa ulkomailla. Kaikki kyseiset luennot olivat kutsujan kustantamia. Yksi ulkomaan matka Belfastiin kustannettiin projektirahalla vuonna 2006. Viiden ja puolen vuoden aikana monikulttuurisuusasiantuntija piti noin 70 luentoa Suomessa.

Kouluttautuminen

Kulttuuria kaikille -palvelun työntekijät osallistuvat asiantuntemuksen hankkimiseksi ja verkostojen ylläpitämiseksi seminaareihin ja koulutuksiin.

Valtion taidemuseon sisäisiä koulutuksia vuonna 2010 (osassa järjestäjänä Kulttuuria kaikille -palvelu):

Selkotietoiskut, Ateneum 4.3.

Kehyksen Teemapäivät 11. ja 12.2.

Microsoft Office uudemmat ohjelmaversiot

Kuvailukoulutus Valtion taidemuseon oppaille 17.5.

Monikulttuurisuuskoulutus 24.11.2010

Ymmärrettävää infografiikkaa -saavutettavuuskoulutus 1.12.2010

Sari Salovaara osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin:

Viittomakielen päivä, Helsinki 12.2.

Fasilitointidemonstraatio, Helsinki 1.3.

In from the margins, konferenssi, Lontoo 24.-25.3.

Installations to support the contents of the exhibition, Helsinki 27.4.

Caisan tietopankki ja YLE:n selkokielineen tuotanto, Helsinki 29.4.

Näyttelycafé, WeeGee-talo, Espoo 28.9.2010

Aura Linnapuomi osallistui seuraaviin seminaareihin ja koulutuksiin:

Virkistysverso -musiikki- ja tarinatuokio –koulutus, Helsinki 12.3.2010

Accessibility and Cultural Heritage -seminaari, Tampereen teknillinen yliopisto 23.3.2010

Lapset kriisien kuvissa -teoksen julkistamisseminaari, Helsinki 17.11.2010

Soveltavan teatterin ja yleisötyön mahdollisuudet -seminaari, Tampere 15.11.2010

Helsinki kaikille -projektin verkostoseminaari, Helsinki 9.12.2010

Kulttuuria kaikille -palveluun hankittiin uutta tietokirjallisuutta koskien esimerkiksi taiteilijoiden työtä erityisryhmien kanssa. Korkeakouluharjoittelija Mira Haataja päivitti kirjalueteloa.

Ahmed Al-Nawas osallistui kahteen alan konferenssiin, Turun yliopistolla ja Helsingin kaupungissa.

3. Saavutettavuuskartoitusten tekeminen

Kartoituksissa kohde tarkistetaan etenkin liikkumis- ja toimimisesteisten kannalta. Kartoituksen tilaajalle luovutettavassa raportissa tehdään kehittämissuhteita koskien viestintää, rakennettua ympäristöä, näyttelyjä ja palveluja. Kartoitukset ovat tilaajille hinnaltaan kohtuullisia, jotta kustannukset eivät olisi este kartoituksen tilaamiselle. Maksuilla katetaan kartoituksen tekemiseen liittyviä kuluja kuten matkakulut ja mahdolliset alihankinnat.

2010 tehdyssä Seurasaaren ulkomuseon seurantakartoituksessa kohteena oli etenkin 2006 - 2010 tehdyt muutostyöt ja toisaalta tulevien hankkeiden pohjustus. Kartoituksen tuloksia esiteltiin sekä Museoviraston henkilökunnalle että laajemmin Seurasaaren eri toimijatahoille. Seurantakartoituksen osat olivat:

seurantaraportti: uudet opasteet, pysäköintialue, kulkureitit, lipunmyynti, esteettömät wc-tilat, Kahiluodon kartanon piha-alueet, Karunan kirkon piha-alueet sekä kirkon sisäänkäynti/ Sari Salovaara

kommentit lisälmen pappilan uudistussuunnitelmista/ Sari Salovaara

huomiot Seurasaaren ulkomuseon talviolosuhteista/ Sari Salovaara

oppaiden kokemuksia ja kehittämissuhteita/ Mira Haataja

yleisötutkimuksessa saadun yleisöpalautteen raportti/ Aura Linnapuomi

Metropolia Ammattikorkeakoulu koulutti myös vuonna 2010 esteettömyyskartoittajia. Kulttuuria kaikille -palvelu osallistui koulutukseen kulttuurikohteiden kartoittamiseen erikoistuneena kouluttajana. Kulttuuria kaikille -palvelu tarjoaa myös verkkosivuillaan tarkistuslistoja kulttuurikohteiden esteettömyyden ja saavutettavuuden arviointiin.

4. Kulttuuria kaikille -verkkopalvelu

Keskeinen Kulttuuria kaikille -palvelun väline tiedon välittämisessä on verkkosivusto, www.kulttuuriakaikille.info, sekä sähköpostilista, jolle voi sivustolla rekisteröityä jäseneksi. Vuonna 2010 Kulttuuria kaikille -palvelussa työskenneltiin koko vuosi verkkosivuston uudistamiseksi. Odotettu sivuston vaihto tapahtuu vuoden 2011 alkupuolella. Uudistusprosessin osana järjestettiin mm. kaksi aivoriihitilaisuutta, toinen sivuston kohderyhmän eli kulttuuritoimijoiden kanssa ja toinen saavutettavuuteen suuntautuneiden asiantuntijoiden kanssa. Uudistusprosessissa

monikulttuurisuusprojekti tarjosi omasta aihepiiristään sisältöä ja asiantuntijapankin yhteisille verkkosivuille. Tämän lisäksi verkkosivujen uudistuksen kustannuksiin investoitiin varoja myös monikulttuurisuusprojektin osabudjetista.

Uusi tietomateriaali 2010:

Tietoa ja ohjeita -osion artikkeleja ja raportteja -kohdassa julkaistiin opetusministeriön rahoittaman YLÖS- ammattiteattereiden yleisötyön kehittäminen -hankkeen vuonna 2009 ilmestynyt raportti *Voimavara! – Kokemuksia soveltavan teatterin mahdollisuuksista hoiva-alan yrityksissä ja yhteisöissä Pirkanmaalla*.

Tietoa ja ohjeita osiossa julkaistiin kaksi korkeakouluharjoittelija Mira Haatajan laatimaa raporttia: ”Rentous se varmaan olisi avainsana tässäkin asiassa” Kysely mielenterveyshäiriöisten asiakkaiden huomioimisesta museoissa sekä Museo-opastus mielenterveyshäiriöisten ryhmälle. Kokemuksia ja suosituksia.

Muut Tietoa ja ohjeita -osiossa julkaistut Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisut:

- Linnapuomi, Aura (toim.) 2010. Museo-oppaat tutustuivat kuvailun maailmaan. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 5:2010.
- Salovaara, Sari (toim.) 2010. Teatteriesitys tulkittiin viittomakielelle. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 4:2010.
- Karhunen, Maija 2010. Sano minulle kuva - Kokemuksia kuvailusta Caj Bremerin valokuvanäyttelyssä Ateneumin taidemuseossa. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 3:2010.
- Linnapuomi, Aura & Salovaara, Sari 2010. Kulttuuria kaikille -palvelun saavutettavuuskartoitusten seurantakysely. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 2:2010.
- Tarralapuille kommentointi - menetelmä käyttäjäpalautteen keräämiseen. Kulttuuria kaikille -palvelun verkkojulkaisuja 1:2010.

Sähköpostilista ja asiantuntijaverkosto

Kulttuuria kaikille -palvelun sähköpostilistalla oli vuoden lopulla jäseniä 424. Vuoden aikana listalle liittyi noin 55 uutta jäsentä ja noin 30 henkilöä poisti sähköpostiosoitteensa listalta. Aura Linnapuomi ja korkeakouluharjoittelija Mira Haataja lähettivät yhteensä 38 viestiä listalle aikavälillä 1.1.–15.12.2010. Sari Salovaara ja muut listan jäsenet lähettivät yhteensä 50 viestiä listalle aikavälillä 1.1.–31.12.2010. Ylivoimaisesti suurin osa listan jäsenistä on suomalaisia, osa on muista pohjoismaista sekä muualta Euroopasta.

Kulttuuria kaikille -palvelu on jo aiempina vuosina kerännyt tietoja henkilöistä, joista muodostuu kansallinen kulttuurialan saavutettavuuteen keskittyvä asiantuntijaverkosto. Verkoston jäsenten profiilit ja yhteystiedot ovat tarjolla Kulttuuria kaikille - verkkosivuston kautta.

5. Kansainvälinen toiminta

Kulttuuria kaikille -palvelu osallistuu kansainvälisiin verkostoihin ja yhteistyöhankkeisiin, joiden tavoitteena on taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden lisääminen. Vuorovaikutus muualla Pohjoismaissa, Euroopassa sekä Yhdysvalloissa ja Aasiassa toimivien saavutettavuusasiantuntijoiden kanssa on säännöllistä. Sari Salovaara oli 2010 kutsuttuna puhujana kahdessa tilaisuudessa ulkomailla, Virossa ja Ranskassa (tiedot edellä). Monikulttuurisuusasiantuntija oli vilkkaassa kansainvälisessä vuorovaikutuksessa verkostojensa kautta.

Kulttuuria kaikille -palvelu ja Kehys liittyivät norjalaisten toimijoiden vuonna 2010 käynnistämään 3-vuotiseen yleisösuuhdehankkeeseen. Hanketta koordinoi *Audiences Norway/Norsk publikumsutvikling*. Ensimmäinen hankkeessa järjestettävä konferenssi on Norjan Bergenissä keväällä 2011.

6. Artikkeleja

Ruotsin Riksställningar toimitti edellisen vuoden Lyft blicken -seminaarin aineistosta julkaisun *Tillgänglighet i utställningar / Accessibility in exhibitions*. Julkaisussa on mukana Sari Salovaaran puheenvuoro *Bortom problem och hinder / Over the gaps and obstacles*.

Uskonnonopettajien liiton julkaisemassa Synsygus-lehdessä 5/10 julkaistiin korkeakouluharjoittelija Mira Haatajan kirjoittama artikkeli ”*Onko taide pyhää ja saavuttamatonta?*”. Sama artikkeli julkaistiin Valtion taidemuseon julkaisemassa taidemuseoalan verkkolehti Lasuurissa 3/2010. Artikkelissa esiteltiin Kulttuuria kaikille - palvelun perusajatusta siitä, että taiteen ei pidä olla saavuttamatonta, vaan kaikilla on oikeus saada elämyksiä taiteesta.

Monikulttuurisuusasiantuntijan kirjoituksia eri julkaisuissa

Abu-Hanna kirjoitti artikkelin Ateneumin *Kokoelmien vaikuttavuus* -kirjaan. Teksti käsitteli Ateneumin kokoelmia monikulttuurisesta näkökulmasta.

Abu-Hanna toimi Finnairin Blue-Wings lehden vakituisena kolumnistina myös monikulttuurisuusasiantuntijan roolissa. Vuonna 2010 kolumneja ilmestyi 11kpl ja ne käsittelivät suurelta osin kulttuuria.

Abu-Hanna kirjoitti artikkelin, joka käsitteli glokaali-termiä ja Suomen ilmapiirin muuttumista Stockmannin asiakaslehteen. Kaupallinen näyttämö on arvokas paikka näin ”kuivalle” aiheelle. Teksti oli samassa linjassa monikulttuurisuus-debatin kanssa.

Abu-Hanna toimi Helsingin Sanomien ns. asiantuntijaraadissa. Raadissa vastataan ajankohtaiseen kysymykseen kerran viikossa.

7. Valtion taidemuseon kehittäminen

Kulttuuria kaikille -palvelu on osa Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö Kehyksen toimintaa ja osallistuu suunnittelu- ja seuranta- asiakirjojen laadintaan ja tarpeen mukaan yksikön eri hankkeisiin.

Kaikkien taidemuseo -seuranta

Valtion taidemuseon saavutettavuus- ja diversiteettistrategian ”Kaikkien taidemuseo” seurantamenetelmää kehitettiin. Henkilöstöryhmille eri yksiköissä tehtiin yksilöidyt lomakkeet täytettäväksi samalla kun suunnittelua ja seuranta tehdään vuositason yksiköissä muutenkin. VTM:n henkilöstön edustajista asetettiin Kaikkien taidemuseo -seurannan työryhmä, jonka tehtävä on vuoteen 2013 asti paitsi seurata strategian toteutumista ja raportoida siitä, myös toimia yhteisfoorumina ajankohtaisille asioille. Työryhmän puheenjohtajana toimii Kehyksen kehitysjohtaja ja sihteerinä Kulttuuria kaikille -palvelun projektipäällikkö.

Monikulttuurisuusasiantuntemus VTM:n hankkeissa

Perustettiin kolmen hengen ryhmä, joka koostui taiteilija/ pedagogi Kalle Hammista, kulttuurituottaja Ahmad Al-Nawasista ja monikulttuuriasiantuntijasta, pohtimaan ja ideoimaan, mitä projektimme voisi tarjota vuodelle 2011-2012, jolloin Kiasmassa käynnistetään Ars-Afrikka, Turusta tulee Kulttuuripääkaupunki ja vuonna 2012 Helsingistä tulee Design kaupunki. Työtä tehtiin 11kuukautta. Ehdotukset tarjottiin

Kiasman johtajalla Pirkko Siitarille, OKM:ssa Mikko Tellez-Cortesille ja VTM:n johtajalle Risto Ruhoselle. Ehdotukset kattoivat eri kulttuurialojen yhteistyötä, mahdolliset projektit ja verkostoitumiset kuten myös budjetoinnin. Tarkoitus oli rakentaa pohjaa tulevaisuudelle.

Projektin työn tarkoituksena oli myös rakentaa kulttuurialalle verkosto, jossa olisi mukana kokeneita siirtolaisia, joilla olisi kokemusta kulttuuri-instituutioiden kanssa työskentelystä. Jotkut ryhmän suunnitelmat hyväksyttiin, mutta kokonaisuudessaan projekti ei mennyt läpi. Pohjatyö on kuitenkin nyt olemassa ja tulee olemaan hyödyllinen tulevaisuudessakin.

Monikulttuuristen ryhmien käynnit kolmessa museossa liittyivät monikulttuurisuusasiantuntijan työhön, kuten myös yhteistyö Wisam El-Fadl-Vänttilän kanssa. El-Fadl-Vänttilä toimii nuorten siirtolaisnaisten kanssa ja toi museoihin monta nuorten aikuisten ryhmää.

Taiteilija Adel Abidinin Kiasma-näyttelyssä tehtiin yhteistyötä erityisesti viestinnän suhteen.

Monikulttuurisuusprojekti palkitsi Arkistojohtaja Ulla Vihannan hänen panoksestaan: Vihannan tukemana Valtion taidemuseolla on ainakin kaksi erittäin pätevää siirtolaistaustaista asiantuntijaa työssä omassa ammatissaan.

Henkilöstökoulutukset

Alkuvuodesta 2010 Kulttuuria kaikille -palvelu organisoivat VTM:n museoihin kuhunkin selkokieltä ja sen käyttömahdollisuuksia valaisevan tietoisuuden. Tietoisuuskäviä piti pitämässä Leela Laura Leskelä Selkokeskuksesta.

Monikulttuurisuusasiantuntija järjesti Valtion taidemuseon henkilökunnalle Kalle Hammin luennon, jonka aihe oli neljä erilaista ulkopuolisuuden identiteettiä. Umayya Abu-Hanna puhui 24.11. henkilöstölle aiheesta ”Miksi olisit töissä museossa vuonna 2017?”. Henkilöstökoulutuksessa 1.12.2010 graafinen suunnittelija ja typograafikko Markus Itkonen puhui aiheesta ”Ymmärrettävää infografiikkaa? Merkkipaaluja, käytännön esimerkkejä ja kestäväksi”. Koulutuksen tarkoituksena oli herättää henkilöstöä katsomaan infografiikkaa kriittisesti ja huomaamaan seikkoja, jotka häiritsevät viestin välittymistä.

Tukena hankkeissa ja kysymyksissä

Kulttuuria kaikille -palvelu suunnitteli yhdessä Sinebrychoffin taidemuseon kanssa Art Beyond Sight -teemakuukauden (lokakuu) ohjelmaa ko. museoon ja tiedotti ohjelmasta

omia tiedotuskanaviaan pitkin. Kulttuurikaikille -palvelu tuki Ateneumin taidemuseota koulutuksen järjestämisessä oppaille aiheena kuvailutulkkaus.

Valtion taidemuseon portaaliuudistuksen yhteydessä Kulttuurikaikille -palvelu teki yhteistyötä Ateneumin, Kiasman ja Sinebrychoffin museoiden tiedottajien kanssa ja pyrki edistämään museoiden omien verkkosivujen saavutettavuusosioiden ajantasaistamista.